

488 / M 93

Aan:
Het College van
Gedeputeerde Staten
der provincie Groningen.

windwatermolen van de
Westersche Molenpolder
te Nieuw-Scheemda.

5 januari, 1967

Blijkens het schrijven d.d. 24 juni 1965, hetwelk hierbij in afschrift is bijgevoegd, heeft het waterschap „De Westersche Molenpolder" in het jaar 1964 een bedrag van f 4100,04 besteed aan het onderhoud van zijn windwatermolen te Nieuw-Scheemda. Het waterschap heeft indertijd, zonder voldoende acht te geven op de bepalingen, dit bedrag willen declareren met gebruikmaking van de regeling voor subsidiëring van het jaarlijkse onderhoud voor werkende molens. Onze commissie heeft bij die gelegenheid het waterschap erop gewezen, dat verbeteringswerkzaamheden van een dergelijke omvang beter als een restauratie kunnen worden beschouwd, daar het onderhoud tot een maximum van f 1000.-- per jaar wordt gesubsidiëerd. Zij heeft de rekeningen gecontroleerd en akkoord bevonden.

Het bestuur heeft zich vervolgens gericht tot diverse instanties, die subsidies verstrekken in molenherstel; zo ook aan de hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Op advies van de heer De Koning van De Hollandsche Molen is echter deze aanvraag, toen deze door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg bij hem als adviseur om bericht en raad was voorgelegd, niet tot doel zijn gekomen, omdat - naar de heer De Koning veronderstelde - voor deze molen eerder een B.W.O.-subsidie kon worden aangevraagd. In een van haar laatste vergadering heeft de Molencommissie deze aanbeveling overgenomen. Ons lid Ir. Hoornenborg verklaarde daarbij reeds een goed gedocumenteerd voorstel van uw College tegemoet te willen zien.

De onderhavige windwatermolen komt voor op de lijst van B.W.O.-molens, die u ons bij brief d.d. 19 februari 1963, nr. 1904/63c, 1e afdeling, deed toekomen. Sindsdien is het karakter van de molen als reserve-bemalingswerktuig voor oorlogsomstandigheden versterkt, als gevolg van onderstaande gegevens:

- a) Bij besluit van 10 mei 1966, nr. 3062/15a, 1e afdeling, is vergunning verleend tot wijziging van de bestaande stoombemaling in een volautomatische dieselmaling met behoud van de windbemaling.

b) Volgens het nieuwe waterbeheersingsplan van Oldambt (plan P) komt de Westersche Molenpolder te liggen in een nieuwe waterstaatkundig gebied van ± 1920 ha. Dit gebied is onderverdeeld als volgt:

Waterschap Westersche Molenpolder	660 ha
„ Roodetilstermolenpolder	280 „
„ Eindelijk	310 „
„ Scheemderzwaag	295 „
„ De Vennen (gedeeltelijk)	125 „
„ Uiterburen (gedeeltelijk)	250 „

Totaal ± 1920 ha

De onderhavige watermolen blijft in dit gebied als reservebemaling gehandhaafd.

Wij geven uw College in overweging de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat in de directie Groningen voor te stellen op vorenbedoelde uitgave de Wet Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstijd (B.W.O.) toe te passen.

Uit overleg met het waterschapsbestuur is ons gebleken, dat men de plannen tot een volledige restauratie van de molen, waarvoor de hierbij teruggaande begroting ad f 9.650.-- was opgesteld, heeft laten varen, mede gelet op het feit dat binnenkort het hoofdwaterschap Oldambt eigenaar van deze molen zal worden.

Namens de Provinciale
Groninger Molencommissie:

(voorzitter)

(secretaris)

Op 9 JAN. 1967 aan dhr Van Cingel een drietal stukken teruggestuurd, die hij na een mondeling onderhoud in dec. '66 had aangevraagd. Hierbij was een formulier voor aanvraag onderh. sub., gedateerd 19/2 '65, met de volgende specificatie:

fa H. J. Perdol & Zn	f 17,00
„ „ „ „	„ 3694,68
„ „ „ „	„ 216,46
H. Tiggelaar	„ 44,80
A. Dijkman, reb f 148,50	„ 127,60
Totaal	f 4100,04

511/M93

- 6 APR. 1967

(Pla de heer B. Jongema)

684/36, 1e afdeling.

Aan de hoofdingenieur-directeur van de
rijkswaterstaat in de directie Groningen,
Zuiderpark 3,
Groningen.

toepassing wet B.W.O.; molen water-
schap De Westersche Molenpolder.

4 april 1967.

verzonden:

5 apr 1967

Naar ons werd medegedeeld heeft het waterschap De Westersche Molenpolder in 1964 een bedrag van f 4100,04 besteed aan het onderhoud van zijn windwatermolen, maar verzuimd terzake een toepassing te vragen van de Wet bescherming waterstaatswerken in oorlogstijd.

Deze molen komt onder nummer 16 voor op de in onze brief van 3 oktober 1961, nr. 14208/8, 1e afdeling, vertrouwelijk, aan de directeur-generaal van de rijkswaterstaat opgenomen lijst van molens, die in het kader van de Wet bescherming waterstaatswerken in oorlogstijd in stand gehouden zouden kunnen worden.

Naar aanleiding van deze brief deelde de directeur-generaal ons bij zijn schrijven van 4 juli 1962, nr. 016291 Kab., afdeling A/N, mede, dat hij in beginsel bereid was in het raam van de Wet bescherming waterstaatswerken in oorlogstijd, bij te dragen voor het herstel en voor het zoveel nodig gedeeltelijk vernieuwen van watermolens, die als reservebemalingswerktuig voor oorlogsomstandigheden dienst kunnen doen, maar dat dit niet zou gelden voor molens, die in vreedetijd het normale bemalingswerktuig voor een te bemalen gebied vormen.

In verband hiermede delen wij u voor zoveel nodig mede, dat inmiddels bij ons besluit van 10 mei 1966, nr. 3062/15a, 1e afdeling, aan het waterschap De Westersche Molenpolder vergunning is verleend voor het wijsigen van het bestaande stoongemaal in een automatisch werkend gemaal, en dat, na uitvoering van het waterbeheersingsplan van het waterschap Oldambt, de onderhavige windwatermolen als reservebemalingswerktuig zal worden gehandhaafd in een ongeveer 1920 ha groot nieuw waterstaatkundig gebied, waarin het waterschap De Westersche Molenpolder zal zijn opgenomen en dat mede zal worden gevormd door de waterschappen De Roodetilstermolenpolder, Eindelijk, Scheemderswaag, Uiterburen (gedeeltelijk) en de Vennen (gedeeltelijk).

In verband met het vorenstaande zullen wij gaarne van u vernemen of ten aanzien van het bovenbedoelde bedrag van f 4100,04 alsnog een toepassing van de Wet bescherming waterstaatswerken in oorlogstijd kan plaats vinden, terwijl wij tevens gaarne zullen vernemen of deze wet eveneens zal kunnen worden toegepast op de eventueel in de toekomst nodige restauraties en op het jaarlijks onderhoud.

Voor eensluidend afschrift:
De griffier der staten van Groningen,

H. van

De gedeputeerde staten der
provincie Groningen:

get. C.L.W. Fock , voorzitter.

get. Hangelbroek , griffier.

RIJKSWATERSTAAT DIRECTIE GRONINGEN

GRONINGEN
Zuiderpark 3
Telefoon (050) (05900) 31044
Telex 53164

Aan het college van gedeputeerde Staten
der provincie Groningen,
Provinciehuis,
GRONINGEN.

UW KENMERK: 5745/35, 1e afdeling
684/36, 1e afdeling. 4 april 1967.
brieven UW KENMERK VAN: 2160
ONS KENMERK: 2160
BIJLAGEN: TERUG NIEUW
GRONINGEN, 25. APR. 1967

ONDERWERP:
Toepassing Wet B.W.O.
Molens waterschappen De Koningslaagte en
De Westersche Molenpolder.

De subsidiëring van het herstel van de windwatermolen van het waterschap De Koningslaagte in het raam van de Wet B.W.O. is in het verleden reeds eerder aanhangig gemaakt bij uw aan de minister van Verkeer en Waterstaat gericht voorstel van 18 juni 1954, nr. 4058/13a, 1e afdeling.

De reactie hierop is neergelegd in de door mijn toenmalige ambtsvoorganger aan de directeur-hoofdingenieur van uw waterstaatsdienst gerichte brief van 19 augustus 1955, nr. 3966. Deze heeft hierop geantwoord bij zijn brief van 10 oktober 1955, nr. 11002.

Uit uw voorstel van 18 juni 1954 blijkt, dat de onderhavige molen een werkende molen is, die door het waterschap De Koningslaagte in stand moet worden gehouden.

In de dezerzijds daarop gegeven reactie is dan ook neergelegd, dat de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat destijds heeft ingestemd met het herstel van de molen in het raam van de wet B.W.O., onder voorwaarde, dat het niet mocht gaan om normaal onderhoud, dat op het Rijk wordt afgewenteld, en verder onder het

- beding, -

Verzoeken bij Uw antwoord (n.v.t.) ons kenmerk en datum te vermelden en slechts één onderwerp in één brief te behandelen.

RIJKSWATERSTAAT DIRECTIE GRONINGEN

beding, dat het stichten van een vervangende mechanische bemalingsinrichting zeker moest zijn.

Het antwoord van de provinciale waterstaatsdienst vermeldt, dat op andere wijze in de subsidiëring was voorzien (ministerie van O.K.W.-thans C.R.M.W.-, provincie, gemeente) en de aanvraag om subsidie in het kader van de wet B.W.O. achterwege kon worden gelaten, onder vermelding, dat in verband daarmee ^{de} dezerzijds gestelde vragen onbeantwoord konden blijven.

Uit het vorenstaande volgt, dat de betrokken bestuurlijke instanties destijds niet helder voor ogen stond welke subsidieregeling moest worden toegepast.

Bij de beoordeling van de vraag of voor het herstel van een windwatermolen een subsidie op grond van de wet B.W.O. moet worden toegekend dienen thans de volgende maatstaven te worden gehanteerd:

a. Indien de windwatermolen als enig bemalingswerktuig van een waterschap een werkende molen is, wordt geen subsidie toegekend.

In dit geval is immers het waterschap verplicht de molen te onderhouden.

b. Subsidie wordt toegekend in het geval, dat de windwatermolen moet worden aangemerkt als reservebemalingswerktuig van het waterschap bij het uitvallen van de mechanische gemalen in oorlogsomstandigheden.

c. Idem als onder b bedoeld ten aanzien van het (de) naastgelegen waterschap(pen) indien het polderpeil daarvan hoger ligt en op betrekkelijk eenvoudige wijze en met weinig tijd en kosten een watergemeenschap tussen de waterschappen tot stand kan worden gebracht. Tevens dient vast te staan, dat de betreffende windwatermolen de polders voldoende droog kan houden.

Alvorens uw bovenvermelde voorstellen met gunstig advies aan de minister van Verkeer en Waterstaat voor te leggen zal behoudens het vorenstaande ook bekend moeten zijn met ingang van welk jaar (ruim genomen) de windwatermolens van de onderscheiden waterschappen als reservebemalingswerktuig moeten worden aangemerkt, ergo wanneer de waterbeheersingsplannen van de waterschappen Hunsingo en Oldambt zijn voltooid.

In verband hiermede zal moeten worden bezien, in hoeverre het uit te voeren, respectievelijk uitgevoerde molenonderhoud verhoudingsgewijs ten laste van de onderscheiden waterschappen en de "B.W.O.-financiering" moet komen.

Ter verkrijging van een inzicht in deze materie verwijs ik naar

RIJKSWATERSTAAT DIRECTIE GRONINGEN

de aan u gerichte brief van de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat van 13 augustus 1965, nr. 14154 Kab., afd. A/CV, betreffende de restauratie van de molens van het waterschap "De Vereeniging" en naar mijn brief van 10 november 1965, nr. 7505, waarin het dezerzijds afwijzend standpunt ten aanzien van de restauratie van de molen van het waterschap "De Kriegsman" is neergelegd.

Verwijzend naar de slotalinea van de laatstgenoemde brief verzoek ik u bij uw nadere voorstellen overzichtstekeningen van de huidige en toekomstige bemalingsgebieden over te leggen.

3145/35, te afdeling A 4-711 1967
3146/36, te afdeling A

De hoofdingenieur-directeur,

(get.) J.C. Hoornenborg.

De heer J.C. Hoornenborg
Bureau van de hoofdingenieur-directeur
De Westersche Kanaalweg,

De afdeling van het Bureau van de hoofdingenieur-directeur van het Rijkswaterstaat te Groningen is in kennis gesteld van het besluit van de Minister van Waterstaat en Waterschap perichet van 10 juni 1964 nr. 2050/136, te afdeling A.

De reactie hierop is weergegeven in de door mijn afdeling uitgevaardigde brief van 13 augustus 1965, nr. 14154 Kab. Deze heeft u gerichte brief van 10 november 1965, nr. 7505.

Uit de voorstel van 10 juni 1964 blijkt, dat de onderhavige molen een verouderde molen is, die door het waterschap De Koningseilanden te afdeling A wordt onderhouden.

In de door de Minister van Waterstaat en Waterschap perichet van 10 juni 1964 nr. 2050/136, te afdeling A, is de restauratie van de molen van het waterschap "De Kriegsman" niet ingesloten. Het Bureau van de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat te Groningen is in kennis gesteld van het besluit van de Minister van Waterstaat en Waterschap perichet van 10 juni 1964 nr. 2050/136, te afdeling A, en verzoekt u, bij uw nadere voorstellen overzichtstekeningen van de huidige en toekomstige bemalingsgebieden over te leggen.

- bijlage -

WATERSCHAP OLDAMBT

Scheemda, Hogeweg 2 - Telefoon 05979 - 231

Afschrift. 79

No. : 2049

Onderwerp :

windwatermolen.

Aan Heren Gedeputeerde Staten
der provincie Groningen,
Martinikerkhof 12,
G r o n i n g e n.

Bijlage : 1

Scheemda, 24 oktober 1967.

Binnenkort zullen de werken in het gebied P zijn gerealiseerd, waardoor een viertal oude gemalen kunnen vervallen.

Bij deze gemalen zijn ook de bemalingswerktuigen van de Westersche Molenpolder n.l. het oude stoomgemaal en de windmolen.

Het oude stoomgemaal zal worden afgebroken, terwijl de windmolen als monument zal kunnen blijven bestaan. Deze molen kan ook na uitvoering van de waterbeheersingsplannen volledig in functie blijven als vervanging van het nieuwe gemaal "Rodetil", indien dit door welke omstandigheden dan ook mocht uitvallen.

De capaciteit van de molen zal ten opzichte van het te bemalen gebied wel beperkt zijn, n.l. $55 \text{ m}^3/\text{min}$ op ± 1900 ha, doch als reserve-capaciteit is dit ons insziens voldoende.

De molen verkeert in een slechte staat van onderhoud, zodat een grondige restauratie noodzakelijk zal zijn.

De molen heeft twee vijzels. De vijzelbak van de grote vijzel bestaat uit hout en wegens de slechte staat van onderhoud zal deze vijzelbak moeten worden vernieuwd.

Het ligt in de bedoeling de houten bak te vervangen door een betonnen bak. De kleine vijzel is eveneens van hout, doch is geheel ingestort. De vijzelbak hiervan is in een redelijk goede staat. De kleine vijzel zal ons insziens moeten worden vervangen door een stalen vijzel. Alternatief hebben wij volledigheidshalve ook een prijs gevraagd voor een houten vijzel. De prijs hiervan ligt belangrijk lager, doch de leeftijdsduur is veel geringer.

Aan het houtwerk en het lopend werk van de molen moeten verder diverse reparaties worden verricht.

WATERSCHAP OLDAMBT

De kosten van de restauratie zijn opgenomen in de hierbij gevoegde begroting. Deze begroting is in overleg met de molenmaker Roemeling te Scheemda tot stand gekomen. Gezien de grote kosten van de restauratie - totaal f 37.500,- - en anderzijds gezien het feit dat de windmolen geschikt is om in perioden van rampen (b.v. oorlogstijd), een belangrijk deel van ons waterschap te bemalen, verzoeken wij uw college ons te willen mededelen of de restauratie van genoemde watermolen kan vallen onder subsidïering zoals is vermeld in de wet Bescherming Werken in Oorlogstijd. Ook verzoeken wij u ons te willen mededelen of het jaarlijks onderhoud van de molen gesubsidieerd kan worden volgens dezelfde regeling.

Tenslotte verzoeken wij uw college ons te willen mededelen of de provincie zelf bereid is een deel van de kosten te subsidïeren.

Een gelijkkluidend verzoek zullen wij richten aan het gemeentebestuur van Scheemda.

Gecommitteerden uit het Hoofdbestuur
van het waterschap Oldambt:

J. O. P. ..., voorzitter.

..., secretaris.

Het ligt in de bedoeling de houten bak te vervangen door een betonnen bak. De kleine vijzel is eveneens van hout, doch is geheel ingestort. De vijzelbak hiervan is in een redelijk goede staat. De kleine vijzel zal ons insidius moeten worden vervangen door een stalen vijzel. Alternatief hebben wij volledigheidshalve ook een prijs gevraagd voor een houten vijzel. De prijs hiervan ligt belangrijk lager, doch de leeftijdsduur is veel geringer.

aan het houtwerk en het lood werk van de molen moeten verder diverse reparaties worden verricht.

Begroting van de restauratie van de windmolen
van de "Westersche Molenpolder"
volgens opgave van molenmaker Roemeling uit Scheemda.

1. betonnen vijzelbak voor grote vijzel (incl. materialen)	f 5.000,-
2. het maken van fundering voor onderdraaipunt in vijzelbak voor kleine vijzel	" 1.000,-
3. leveren en aanbrengen langs spruit 32 x 32 cm lang 12m	" 1.500,-
4. leveren en aanbrengen kleine spruit 30 x 30 cm lang 6m	" 800,-
5. leveren en aanbrengen nieuwe staart 32 x 32 cm lang 11 m	" 1.000,-
6. maken van lasstuk aan lange schoor	" 200,-
7. aanbrengen van nieuwe kammen in vijzelkamwiel	" 1.000,-
8. opnieuw opsluiten van het ijzerwerk van de roeden	" 1.500,-
9. nazien van de stroomlijngedeelten van de wicken	" 1.000,-
10. omhoog brengen as incl. nieuw vulhout	" 200,-
11. herstellen muurwerk van de uitstroombak incl. het storten van betonnen vloer	" 2.500,-
12. nazien van het gehele lopend werk	" 400,-
13. schilderen en teerwerk	" 3.000,-
14. huur gereedschappen en transporten	" 500,-
	<u>f 19.600,-</u>
winst en risico 10%	" 1.960,-
	<u>f 21.560,-</u>
O.B. en afronding	" 940,-
	<u>f 22.500,-</u>
Onvoorzien	" 2.500,-
	<u>f 25.000,-</u>
	=====
<u>Alternatief.</u>	
a. leveren en stellen houten vijzel door molenmaker Roemeling	f 6.000,-
b. leveren en stellen stalen vijzel inclusief lagering (door fa. Hoogeveen uit Balk volgens opgave adviesbureau Wiegersma en Batstra)	" 12.500,-

Totale kosten f 37.500,- of f 31.000,-

g m
Am. grenen
beschrijving
3 d.